

“לראות מעבר לקורונה”

מערך העיניים של איכילוב במהלך חדשני פורץ דרך בארץ ובעולם: שירות הזרקות תוך עיניות מחוץ לבית החולים, עד לפתחה של הקהילה הבוגרת

ד"ר עמיר רוזנבלט ואיתי טרבלסי

בריקות שגרתיות ואבחון מוקדם של מחלות מסכנות ראייה, יחד עם טיפול נכון, בזמן ובצורה רציפה, יכולים למנוע נזק בלתי הפיך לראיה ולהוריד את הסיכון לאובדן ראייה חמורה בעולם המערבי, הגורמים העיקריים להתדרדרות קשה בראיה ולאובדן ראייה תפקודית הם בעקבות מחלות הרשתית ובהן ניוון מקולרי גילי (AMD), שינויים סוכרתיים ברשתית (רטינופתיה סוכרתית) ובצקת מקולרית כתוצאה ממחלות כלי הדם של הרשתית.

רטינופתיה סוכרתית (ר"ס)

הינה מחלת עיניים הנגרמת כתוצאה משינויים בכלי הדם של הרשתית משנית לנזקי הסוכרת. בארצות המפותחות, כדוגמת ישראל, ר"ס היא הסיבה העיקרית לאובדן ראייה חמור בקרב אנשים צעירים בגיל עבודה - גילאי 35-65, ואחראית ל-10% מכלל מקרי העיוורון החדשים מידי שנה. המחלה מתבטאת בהופעת דימומים ברשתית, בצקת במרכז הראיה ברשתית וצמיחת כלי דם חדשים ולא תקינים. גילוי מוקדם וטיפול נכון ורציף יכול למנוע ירידה בראיה ואף ולשפרה. ללא טיפול ומעקב רציף, הרטינופתיה הסוכרתית תחמיר ותהיה מלווה בירידה חמורה בראיה.

ניוון מרכז הראיה ברשתית הקשור לגיל (AMD)

ניוון מרכז הראיה עקב גיל, היא מחלת רשתית הפוגעת באנשים מעל גיל 60 ומהווה את הסיבה העיקרית לאובדן ראייה חמור ולעיוורון באנשים בגיל זה בעולם המערבי. בישראל זו הסיבה העיקרית לעיוורון ומהווה כ-15% מכלל מקרי העיוורון החדשים בשנה.

רוב מקרים אלו הינם תוצאה של צמיחת כלי דם חדשים באזור מרכז הראיה ברשתית (המקור לה). כלי דם אלה שברים מאד ודולפים והראיה יורדת עקב הצטברות נוזלים, דם ותפליטים באזור ובשלבים מאוחרים הצטלקות המחליפה את רקמת הרשתית התקינה. כיום קיימים טיפולים יעילים שיכולים לעצור את התקדמות המחלה ואף לשפר את הראיה. אבחון וטיפול מוקדם הינם תנאי הכרחי להצלת הראיה.

המשותף למחלות אלו מלבד יכולתם לגרום לאובדן ראייה חמור היא הטיפול החדשני הדומה בשתייהן. החלבון העיקרי האחראי ליצירת כלי דם חדשים ברשתית ולדלף מכלי הדם הגורם לבצקת הוא חלבון הנקרא VEGF. הטיפול בשתי המחלות שנוכרו מתמקד בתכשירים הנוגדים את ה-VEGF הניתנים כיום כטיפול כרוני בהזרקות תוך עיניות חוזרות, בדרך כלל אחת לחודש-חודשיים.

כיום הזרקות תוך עיניות הינן טיפול הבחירה העיקרי של רופאי העיניים במחלות הרשתית. מטרת הזרקות היא לשפר, לשמר או לעצור את ההירדררות במחלות אלו או פתולוגיות נוספות,

איתי טרבלסי אחות אחרית מרפאת עיניים

ד"ר עמיר רוזנבלט | צילומים: גלית יאיר פור

ההזרקה הינה פעולה מיני פולשנית המבוצעת לאחר הרדמה מקומית בטיפות, והכרחי שתעשה בתנאים סטריליים, על ידי רופא עיניים מיומן.

כדוגמת הסימה ורידית או אובאיטיס. הצלחת ההזרקות תלויה בשמירה על שגרת טיפול קבועה וממושכת, המבוצעת במרווחים קבועים. הספרות

הזרקה בבית המטופל ע"י ד"ר רוזנבלט ובסיוע האחיות ומירה אורנשטיין | צילום: יח"צ

הזרקות תוך עיניות שמבוצעות מחוץ לבית החולים הינן חדשניות וייחודיות בארץ ובעולם. תהליך זה מאפשר רצף טיפולי למטופלים מבוגרים רבים, אשר מפאת המגיפה הנוכחית חוששים או שאינם יכולים להגיע לבית החולים. להערכתנו, טיפול זה יאפשר שימור ראייתם של אנשים רבים הנמנעים או מנועים מלהגיע לאור משבר הקורונה הנוכחי. חשוב לציין כי מערך זה אינו אמור להחליף את ההגעה למרפאה לבריקות רפואיות ולקבלת טיפול, אלא לצורך השלמת הטיפול לאנשים שאינם יכולים להגיע למרפאות בתקופה זו. שירות ייחודי זה מוצע כעת רק למטופלים במרפאת רשתית באיכילוב, כאשר על הטיפול אחראי אחד ממומחי הרשתית של המערך.

עד כה, בישראל ההזרקות מבוצעות בבתי החולים, בהדרי ניתוח, או במרפאות מקצועיות בחדרים ייעודיים.

מגפת הקורונה (COVID-19) מאתגרת את מערך כח הרפואה במובנים רבים, מעבר לפגיעה הישירה

הרפואית מוגישה כי אי היצמדות לטיפול מהווה גורם סיכון גבוה להחמרה במצב ולאובדן ראייה. חשוב לזכור - זהו אינו טיפול חד פעמי. בדרך כלל, יש צורך בהזרקות חוזרות מסודרות ורצופות, על פני מספר שנים.

מהמחלה, היא פוגעת גם בכריאותם של אנשים הנמנעים מלהגיע לבתי החולים ולמרפאות לצורך בריקות אבחון, לטיפול ולמעקב. ברפואת העיניים, בעיקר בקבוצות הסיכון למחלות עיניים מעוררות - בני קבוצת הגיל המבוגר, וחולי הסוכרת.

הימנעות מאבחון מוקדם ואי הצמדות לשגרת טיפול עלולה לגבות מחיר יקר - עד כדי עיוורון. על כן החל מערך העיניים של איכילוב במאמץ משותף של כל הצוות: הרופאים האחיות והמוכירות, במה לך חדשני פורץ דרך בארץ ובעולם: שירות הזרקות תוך עיניות מחוץ לבית החולים.

הצוותים הגיעו עד לפתחה של הקהילה הבוגרת בכדי להעניק שירות הזרקות תוך עיניות, למנוע הפסקת טיפול ולהצייל ראייה.

במהלך הגל הראשון עם חוסר הוודאות הגדול, יזם מערך העיניים שירות הזרקות תוך עיניות מחוץ לבית החולים שהתבצע בשני אופנים:

- פתיחת מרפאת "POP-UP" במשרדי WE WORK (תודות לתרומתם הנדיבה) אליה פנו מטופלים שחששו להגיע לבית החולים וביצעו מגוון בריקות הרמיה בריקת רופא והזרקות תוך עיניות.
- במקרים מיוחדים של אנשים מבוגרים מאד או כאלה המרותקים לבתיהם ונדרשים לקבל את ההזרקות - יצאו הצוותים אל בתי המטופלים ועשו את מה שעד אותו הרגע היה בלתי נפשו ובצעו את ההזרקה בבית המטופל. כל זאת תוך הקפדה על תנאים סטריליים מתאימים להזרקה ומגוון הצוות והמטופלים מחשיפה לקורונה.

מתחילת המשבר ועד היום אנו ממשיכים בצורה רציפה, ובעיקר מרכזים את פעילותנו מחוץ לבית החולים בבתי אבות ומרכזים סיעודיים.

המטופלים נהנים משירות הזרקות של רופאי מערך העיניים והאחיות, ללא הצורך להגיע להזרקה בבית החולים (אנו מעודדים מרכזים לגיל השלישי ליצור קשר עם מערך העיניים באיכילוב לברוק התאמה).

לסיכום, הזרקות תוך עיניות שמבוצעות מחוץ לבית החולים הינן חדשניות וייחודיות בארץ ובעור"לם. תהליך זה מאפשר רצף טיפולי למטופלים מבוגרים רבים, אשר מפאת המגיפה הנוכחית חוששים או שאינם יכולים להגיע לבית החולים. להערכתנו, טיפול זה יאפשר שימור ראייתם של אנשים רבים הנמנעים או מנועים מלהגיע לאור משבר הקורונה הנוכחי.

חשוב לציין כי מערך זה אינו אמור להחליף את ההגעה למרפאה לבריקות רפואיות ולקבלת טיפול, אלא לצורך השלמת הטיפול לאנשים שאינם יכולים להגיע למרפאות בתקופה זו. שירות ייחודי זה מוצע כעת רק למטופלים במרפאת רשתית באיכילוב, כאשר על הטיפול אחראי אחד ממומחי הרשתית של המערך.

ד"ר עמיר רוזנבלט הוא רופא עיניים בכיר ומומחה רשתית, מערך עיניים, המרכז הרפואי תל-אביב איתי טרבלסי היא אחות אחרית מרפאת עיניים במרכז הרפואי תל-אביב